

KARDEŞLİK HUKUKU

Aziz ve değerli müminler,

Kardeşlik nedir?

Kardeş denildiği zaman aklımıza çeşitli kardeşlik çeşitleri gelmektedir.

Nesep Kardeşliği / Kan Kardeşliği / Gurup-Kabile, Kardeşliği / Siyasi Kardeşlik / Ahiret Kardeşliği / İnsanlık Kardeşliği / Din Kardeşliği.

Yüce kitabımız kuranı kerime baktığımız zaman ayeti kerimelerde üzerinde durulan din kardeşliğidir. Allah (c.c), Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

“Mü'minler ancak kardeşirler...” (el-Hucurat 49/10)

Âyeti kerimeden de açıkça anlaşılacağı üzere, ancak iman bağıyla bir araya gelenler kardeş olarak kabul edilmektedirler. Buna göre yeryüzünün neresinde yaşıyor, hangi dili konuşuyor, hangi kavme mensup, hangi renge sahip olurlarsa olsunlar bütün Müminler birbirlerinin kardeşleridirler yani birbirlerinin sadık dostlarıdır.

Din kardeşliği, yeryüzündeki Mü'minlerin zaman, mekân ve mesafe mefhumlarını dikkate almaksızın birbirinin sevinç ve kederini paylaşması, onların huzur ve saadetini kendi huzuruna tercih etme asaletidir. Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları, aynı hisleri paylaşanlar daha iyi iletişim kurar ve daha iyi anlaşılır.

Kalpleri birleştirip aradaki farklılıkları ortadan kaldıran Allah'tır.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ
بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

“Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuşunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.” (Âli İmrân 103)

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Ve (Allah), onların kalplerini birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin, fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü O, mutlak galiptir, hikmet sahibidir.”(Enfâl, 63)

Yukarıdaki iki ayeti kerimeyi incelediğimiz zaman kalpleri birbirine yaklaştıranın rabbimiz olduğunu açıkça görmemiz mümkündür.

Müminler Birbirinin Aynasıdır.” “Müminler Bina Gibidir.” “Müminler Vücut Organları Gibidirler.” Hadislerinden ne anlamak gerekir?

إِنَّ أَحَدَكُمْ مِرْآةٌ أَخِيهِ، فَإِنْ رَأَى بِهٍ أَدَى قَلْبِيْطُهُ عَنْهُ ُ

“...Her biriniz, kardeşinin aynasıdır, onda bir rahatsızlık görürse bunu ondan izale etsin.” (Müslim, İman 95)

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ً

“Mü'minin mü'mine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sınıksız kenetleyip tutan binalar gibidir.” (Nesâî, Zekât 66)

Bir binanın yapımında demir, kum, çimento, tuğla gibi malzemeler kullanılır. Bu kullanılan malzemeler o binanın ayakta kalmasını sağlar. O binanın yapı malzemesinden birinin eksik olması ya da çürük olması veya düşmesi o binanın ayakta kalmasını zor hale getirdiği gibi müminlerde kardeşirler. Birinin sıkıntısı diğer Müslümanı rahatsız eder, bir mümin kardeşin hasta olması diğer mümini derinden yaralar. Aramızda meydana gelen olumsuz durumlar kardeşlik yapımızı olumsuz etkiler. Onun için bir binanın tuğlaları gibi olan müminler birbirlerini kırmamalı, kardeşlik duygusu içinde yaşamalıdır. Dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, tevhid bayrağı altında birleşen Mü'minler aynı millettendir olup sanki bir vücudun organları gibidirler. Peygamberimiz s.av efendimiz bu hususu şu hadisi şerifi ile dile getirmektedir.

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

“Mü’minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”(Buhârî,Edeb27)

Yine peygamberimiz veda hutbesinde, Mü’minler! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyniz! Müslüman Müslüman’ın kardeşidir, böylece bütün Müslümanlar kardeştir. Din kardeşinize ait olan herhangi bir hakka tecavüz başkasına helal değildir. Meğerki gönül hoşluğu ile kendisine vermiş olsun...

İnsanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir; hepiniz Âdem’in çocuklarısınız, Âdem ise topraktır. Allah yanında en kıymetli olanınız, O’na en çok saygı göstereninizdir. Arabın Arap olmayana -Allah saygısı ölçüsünden başka- bir üstünlüğü yoktur. Sözleri ile dile getirmiştir.

Kardeş olmak, kardeş bilincini diri tutmak bize dünya ve ahirette çok büyük faydalar sağlamaktadır. Dünya da birlik ve beraberliği, ahirette ise arşın gölgesinde gölgelenmeyi sağlamaktadır.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

“Kim Allah’a ve Resûl’e itaat ederse işte onlar, Allah’ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddikler, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır!” (Nisa 69)

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ تَعَالَى، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ، وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ: اجْتَمَعَا عَلَيْهِ، وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا، حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

“Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır: ... Birbirlerini Allah için sevip buluşmaları da ayrılmaları da Allah için olan iki insan ... (Buhârî,Ezan36)

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: أَيُّنَ الْمُتَحَابِّينَ بَجَلَالِي؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي، يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي

“Nerede benim rızâm için birbirlerini sevenler? Gölgeinden başka gölgenin bulunmadığı bugün onları, kendi arşımın gölgesinde gölgelendireceğim” buyurur. (Riyazüsssalihin378)

Kardeşliğimizin imanımız ile de bağlantısı vardır. Bir mümini sevmek imanın lezzeti olarak tarif edilmiştir.

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَدَّفَ فِي النَّارِ

Peygamberimiz şu üç özellik kimde bulunursa o imanın tadını almış demektir buyurmuştur. Allah ve Resûlünü, (bu ikisinden başka) herkesten fazla sevmek. Sevdiğini Allah için sevmek. ...” (Buhârî, İmân 9)

Allah’ü Teâla bir kudsî hadisinde,

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَ الْمُنْتَرَاوِرِينَ فِيَّ ، وَ الْمُنْبَازِلِينَ فِيَّ

“Sırf benim için birbirini seven, benim rızâm için toplanan, benim rızâm uğrunda birbirini ziyaret eden ve sadece benim rızâm için sadaka verip iyilik edenler, benim sevgimi hak ederler” buyurmuştur.” (Riyazüs’s- Salihin 383)

Peygamberimiz bir hadisi şerifinde şöyle buyurmuştur.

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

“Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz.(imanın tadına eremez)” (Buhârî, İmân 7; Müslim, İmân 71-72)

Kardeşlik hukukunda olması gereken temel değerler nelerdir.

Sevmek ve Sevdiğini Söylemek, Dost ve Samimi Olmak, Selam Vermek, İyiliğini İstemek, İyilik ve Yardımlaşma İçinde Olmak, İhtiyacını Görmek, Yardım Etmek, Allah Rızasını Gözetmek, Sıkıntısını Çözmek, Kolaylık Sağlamak, Kendine Tercih Etmek, Ahde Vefa Göstermek ve Sözünde Durmak, Hak ve Hukuka Riayet, Hoşgörü, Af ve Merhamet, Güzel Söz, Tebessüm, Güleryüz, Ziyaret Etmek, Hediyeleşmek, Kusurlarını Örtmek, Zulümden Alıkoymak, Kötülüklerini Düzeltmek, Zarar vermemek, Dua etmek...

a. Sevmek ve Sevdiğini Söylemek

Bu hususta peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur.

«إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ ، فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ»

“Din kardeşini seven kişi, ona sevdiğini bildirsin!” (Riyazüss salihin 384)

Bu hadisi şerif gereği yaşadığımız şu dünya da kimi seviyorsak seni Allah için seviyorum dememiz gerekmektedir. Yoksa bu söylenmediği zaman kişi sevilip sevilmediğini bilemez. Sevdiğimizi söylediğimizde aramızda ünsiyet ve sevgi bağları daha da kuvvetlenir.

b) Dost ve samimi olmak;

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Mümin erkeklerle mümin kadınlar birbirlerinin dostları / velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azîzdir, hikmet sahibidir.” (Tevbe 71)

Birbirimizi sevdiğimiz zaman candan ve samimi sevmemiz gerekir. Sevgi riya ve gösteriş olmamalı, samimi duygular ile din kardeşi olan insanlar birbirlerini sevmeleri gerekmektedir. Mümin, müminin kardeşidir. Kardeşi yanlış yaptığında onu uyarmalı, emri bil mağruf nehyi anil münker düsturu ile hareket etmelidir.

c) Selam alıp vermek

لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُوْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمْوه تَحَابَبْتُمْ أَفْسُوا السَّلَامَ
بَيْنَكُمْ

“Allah’a yemin ederim ki; sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek iman etmiş olamazsınız. Yaptığınızda birbirinizi seveceğiniz bir şey öğreteyim mi? Aranızda selamı yayınız.” (Müslim, İman, 81)

Müminler arasında kardeşliği kuvvetlendiren en önemli hususlardan birisi de selam alıp vermektir. Selam, kardeşlerin birbirlerine esenlik dilemeleridir. Dargın olan müminlerin selam verdikleri zaman aralarında ki duvarların yıkıldığı, hayır ve yakınlık köprülerin kurulduğu görülecektir.

d. İyiliğini İstemek, İyilik Ve Yardımlaşma İçinde Olmak

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

“...İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın.” (Maide 2)

“Eğer iyilik ederseniz kendinize etmiş, kötülük ederseniz yine kendinize etmiş olursunuz.” (İsrâ, 17/7)

e. İhtiyacını Görmek, Yardım Etmek

...وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ...“....Kul din kardeşine yardımcı olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur...” (Müslim, “Zikir”, 38; Tirmizi, “Hudud”, 3)
...وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ،
ihtiyacını görür.” (Ebû Dâvud, Edeb 46)

Müslüman din kardeşine bir ihtiyacı olduğunda ona yardım etmeli, bir isteği olduğunda imkanı varsa yerine getirmeye çalışmalıdır.

f) Bir müminin başına gelen sıkıntısını çözmek

Müslüman Müslümanın başına bir sıkıntı geldiğinde onu çözmeye çalışmalı, kardeşine yardımcı olarak sıkıntısına çare bulmaya, dertlerinden kurtulmasına yardımcı olmalıdır.

Peygamber efendimiz bir hadisi şerifinde; Kim bir Müslüman'ı bir sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da o sebeple onu Kıyamet gününün sıkıntısından kurtarır.” (Ebû Dâvud, Edeb 46)

g) Hak ve Hukuka riayet etmek

Müslümanın Müslüman üzerinde hakları vardır.

Selam verdiğiğinde selamı almak

Hasta olduğunda ziyaret etmek

Hapşırıldığı ve Elhamdü lillah dediğinde yerhamükellah demek

Öldüğünde cenazesine iştirak etmek, onu defnetmek

Davet edince icabet etmek

Nasihat isterse nasihat etmek

Zulme uğradığında yanında olmak, yardımcı olmak

Borç istediğinde, imkan dahilinde borç vermek

İyi geçinmek, güzel söz söylemek

İkramda bulunmak hediye vermek, hediyeleşmek

Kötülük yapmamak, eziyet etmemek

Fakir ise maddi yardımda bulunmak

Ayıp ve kusurlarını araştırmamak, örtmek

Kardeşliği zedeleyen söz tavır ve davranışlar nelerdir?

Kardeşliğimizi zedeleyen pek çok amil ve unsur vardır. Müslüman şahsında, ailesinde, cemiyetinde bu unsurlara yer vermeyecek ve bunları ortadan kaldırmak için mücadele edecektir.

İstiklal Marşımızın şairi Akif birlik ve beraberliğin önemini vurguladığı dizelerinde bakın ne diyor:

Girmeden tefrika bir millete; düşman giremez.

Toplu vurdukça sineler; onu top sindiremez.

Sen! Ben! Desin efrâd, aradan vahdeti kaldır;

Milletler için işte kıyâmet o zamandır.

Mâzîlere in,mahşer-i edvârı bütün gez:

Kanûn-u İlâhî, göreceksin ki, değişmez.

a). El ile dil ile zarar vermek kardeşliği zedeleyen durumdur. Kötü söz söylemek yalan söylemek, iftira atmak, gıybet etmek, arkasından çekiştirmek bunlar onur kırıcı hususlardır.

Rabbimiz bu husus bir ayetinde şöyle izah etmektedir. Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.” (Hucurât 11)

b. Alay etmek. Rabbimiz bir ayetinde; “Ey müminler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler...” (Hucurât 11)

c. Kıskançlık,

d. Hakir görmek

e. Tehlikeye atmak

f. Bencillik ve çekişme

g. Kusurlarını Araştırmak, Ayıplarını Ortaya Dökmek, zanda bulunmak. Rabbimiz, “Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah’tan korkun. Şüphesiz Allah, tövbeyi çok kabul edendir, çok esirgeyicidir.” (Hucurât 12)

h. Kaba katı ve sert davranmak

Değerli müminler

Müslüman Müslümanın din kardeşidir. Ona zulmetmemeli, onurunu kırmamalı, rencide etmemelidir. Birlik ve beraberlik içinde bir hayat yaşamalıyız. Birlik olursak var oluruz, ayrılık yaparsak yok oluruz. Rabbim bizleri birlikten ve dirlikten ayırmasın. Bizi birbirimize düşürecek söz tavır ve davranışlardan muhafaza eylesin

Hazırlayan
Kazım ÇENDEK
Korgun İlçe Vaizi